

Pohledávka

Souhlas dlužníka (úpadce) s tím, aby pohledávku přihlášenou do konkursní řízení za něj uhradila konkursnímu věřiteli třetí osoba (§ 332 odst. 1 obch. zák.), jakož i dohoda třetí osoby s dlužníkem (uzavřená ve smyslu § 534 obč. zák.), o tom, že za dlužníka uhradí konkursnímu věřiteli pohledávku přihlášenou do konkursní řízení, není nakládáním s majetkem náležejícím do konkursní podstaty (§ 14 odst. 1 písm. a/ zákona č. [328/1991](#) Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2007) a osobou oprávněnou takový souhlas udělit nebo takovou dohodu uzavřít je i po prohlášení konkursu dlužník (úpadce), nikoli správce jeho konkursní podstaty. Závěr Nejvyššího soudu, že účast konkursního věřitele, jehož zjištěná pohledávka zanikla v průběhu konkursu vedeného podle zákona o konkursu a vyrovnání souladu se zákonem jinak než uspokojením z majetku náležejícího do konkursní podstaty úpadce, v konkursním řízení nelze ukončit usnesením vydaným podle § 94 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2007) nemá být vykládán tak, že takový věřitel dále může vykonávat v konkursním řízení stejná práva, jako konkursní věřitelé, jejichž pohledávka dosud nezanikla (nebyla uspokojena). Jestliže takový věřitel i nadále uplatňuje v konkursu svá domnělá práva (své domnělé nároky), je na soudu, aby v rozhodnutích, jež se těchto „nároků“ týkají, nebo v nichž se zabývá námitkami anebo podanými opravnými prostředky takové (domnělého) věřitele, věcně odůvodnil proč dotčená osoba (již) není účastníkem konkursního řízení (konkursním věřitelem ve smyslu § 7 zákona č. [328/1991](#) Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2007). Zabývá-li se soud námitkami nebo opravnými prostředky domnělého konkursního věřitele ve svých rozhodnutích opakovaně, může (při nezměněném skutkovém stavu věci) odůvodnění svých pozdějších rozhodnutí omezit na odkaz na věcnou argumentaci obsaženou v dřívějším pravomocném rozhodnutím, v němž se touto otázkou již zabýval.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Cdo 2084/2022 ze dne 31.10.2023)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v konkursní věci úpadce ICOM a. s., se sídlem v P., vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. (54, 39) 10 K 18/2002, o procesním nástupnictví na straně konkursního věřitele, o dovolání M. L., zastoupené Mgr. H.M., advokátkou, se sídlem v P., proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. prosince 2021, č. j. 3 Ko 15/2021-P21, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. prosince 2021, č. j. 3 Ko 15/2021-P21, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 3. června 2021, č. j. (54, 39) 10 K 18/2002-P21, Krajský soud v Brně (dále jen „konkursní soud“) rozhodl, že do konkursního řízení úpadce [ICOM a. s. (dále jen „úpadce IM“)] vstupuje ve věci přihlášky pohledávky č. 21 místo přihlášené konkursní věřitelky M. L. (dále též jen „M. L.“) společnost POPELANTE DEVELOPMENT LIMITED (dále jen „společnost P“).

2. Konkursní soud – vycházející z ustanovení § 432 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), § 66a odst. 1 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), a z ustanovení § 107a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o.

s. ř.“) – dospěl k závěru, že po zahájení řízení došlo ke smluvnímu postoupení pohledávky M. L. [smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 17. srpna 2020 (dále též jen „postupní smlouva“)], takže nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, a nabyvatel práva souhlasí se svým vstupem do konkursního řízení.

3. Dále konkursní soud dodal, že si je vědom toho, že v řízení opakovaně vyslovil, že pohledávka M. L. zanikla v průběhu konkursu uspokojením, současně ale vyslovil, že tato okolnost nemá vliv na účast věřitele v řízení. Stejně tak není skutečnost, že pohledávka zanikla, na překážku uzavření platné smlouvy o postoupení pohledávky [srov. § 1885 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“)].

4. K odvolání úpadce a konkursních věřitelů Mgr. Jiřího Zrůstka (dále jen „J. Z.“), jako správce konkursní podstaty úpadce INTERNATIONAL INVEST s. r. o. (dále jen „úpadce IT“), Bourke Trust a. s. (dále jen „společnost B“) a M. L., Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 16. prosince 2021, č. j. 3 Ko 15/2021-P21, změnil usnesení konkursního soudu tak, že návrh M. L., aby na její místo vstoupila ve věci přihlášky pohledávky č. 21 do konkursního řízení společnost P, zamítl.

5. Odvolací soud – vycházející z ustanovení § 2 a § 107a o. s. ř. a z ustanovení § 1 odst. 1, § 2 odst. 1 a 3 a § 7 ZKV – dospěl po přezkoumání napadeného usnesení a po rekapitulaci skutkových údajů z konkursního spisu k následujícím závěrům:

6. Výkladem ustanovení § 107a o. s. ř. pro konkursní poměry se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 4. září 2003, sp. zn. 29 Odo 708/2002, uveřejněném pod číslem 37/2004 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 37/2004“) [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu]. V něm uzavřel, že uvedené ustanovení platí pro konkursní řízení přiměřeně (§ 66a odst. 1 ZKV). Dále vysvětlil, že jde-li o tu fázi konkursního řízení, v níž se účastenství konkursních věřitelů zakládá podáním přihlášky pohledávky do konkursu (§ 20 ZKV), je k podání návrhu podle § 107a o. s. ř. legitimován dosavadní konkursní věřitel (přihlašovatel pohledávky). Tamtéž Nejvyšší soud k obecnému výkladu § 107a o. s. ř. ozřejmil, že předmětem řízení o návrhu ve smyslu § 107a o. s. ř. není posouzení, zda tvrzené právo (povinnost), jež mělo být převedeno nebo které mělo přejít na jiného, dosavadnímu účastníku svědčí, a že právní skutečností, se kterou právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení (§ 107a odst. 1 o. s. ř.), je i smlouva o postoupení pohledávky ve smyslu ustanovení § 524 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, (dále též jen „obč. zák.“).

7. Formální soudní přezkum návrhu podaného podle ustanovení § 107a o. s. ř. je (tedy) omezen pouze na to, zda nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy obecně vzato spojují přechod nebo převod práv a povinností, zda označená právní skutečnost je v konkrétním případě způsobilá mít za následek přechod nebo převod práv a povinností, o které v řízení jde, a že nastala (došlo k ní) po zahájení řízení. Soud naopak neřeší otázky, zda existuje právo, které mělo být převedeno, respektive zda náleží původnímu věřiteli a zda skutečně přešlo (podle postupní smlouvy) na nového věřitele. Při zkoumání předpokladů pro vydání rozhodnutí o procesním nástupnictví ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. proto také není namístě posuzovat platnost postupní smlouvy.

8. Námitkami J. Z. a společnosti B, že postupní smlouva nebyla uzavřena před zánikem pohledávky a že části postupované pohledávky jsou v ní vymezeny neurčitě, se proto odvolací soud (pro nadbytečnost) nezabýval.

9. Formální předpoklady, na jejichž základě lze vyhovět návrhu podle ustanovení § 107a o. s. ř., byly splněny, když postupní smlouva uzavřená nejpozději 27. října 2020 (kdy ji podepsaly osoby jednající za postupníka) podle ustanovení § 1879 a násl. o. z., ve spojení s ustanovením § 3089 odst. 3 poslední

věty o. z., je právní skutečností, se kterou právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení (je způsobilá mít za následek převod práva, o něž jde v konkursním řízení). Postupní smlouva byla uzavřena v průběhu konkursního řízení a postupník (společnost P) souhlasí se vstupem do konkursního řízení.

10. Námitkám M. L. lze přisvědčit potud, že předmětem postoupení byla pouze část její pohledávky zjištěné v konkursním řízení ve výši 35.946 Kč; to však v dané věci nemá význam.

11. V nálezu ze dne 9. února 2012, sp. zn. III. ÚS 468/11 [jde o nález uveřejněný pod číslem 30/2012 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, který je (stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Ústavního soudu], na který odkazuje J. Z. a úpadce IM, Ústavní soud uzavřel, že obecné soudy nemohou přistupovat k rozhodnutí o procesním nástupnictví podle § 107a o. s. ř. pouze formalisticky, ale musí také posoudit, zda nejde pouze o účelové zneužití procesní úpravy zejména ohledem na ustanovení § 2 o. s. ř. Z těchto závěrů vycházel Ústavní soud i v nálezu ze dne 9. dubna 2015, sp. zn. III. ÚS 2482/14 (jde o nález uveřejněný pod číslem 76/2015 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), v němž doplnil, že primárním cílem a smyslem civilního procesu je ochrana porušených nebo ohrožených subjektivních soukromých práv. Jestliže se obecné soudy při posuzování podmínek procesního nástupnictví soustředily toliko na zjišťování formálních předpokladů, stanovených v § 107a o. s. ř., aniž by přitom věnovaly náležitou pozornost krajně podezřelým skutkovým okolnostem singulární sukcese, očividně svědčícím o zjevně protiprávním jednání, porušily tím základní právo účastníka řízení na spravedlivý proces, garantované článkem 36. Listiny základních práv a svobod a článkem 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

12. V posuzované věci nemá odvolací soud pochybnosti o tom, že pohledávka M. L. (ve výši 35.946 Kč) zcela zanikla tím, že ji mimo konkursní řízení splnila třetí osoba, a že účinky splnění dluhu nastaly dne 25. listopadu 2020. Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2003, sp. zn. 29 Odo 604/2001, uveřejněný pod číslem 9/2005 Sb. rozh. obč., nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2008, sp. zn. „29 Odo 929/2006“ (správně „29 Odo 828/2006“), uveřejněný pod číslem 59/2009 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 59/2009“). Tento závěr přijal odvolací soud již v usnesení ze dne 31. března 2021, č. j. 3 Ko 5/2021-P21. Šlo o usnesení, jímž k odvolání společnosti B potvrdil usnesení konkursního soudu ze dne 19. ledna 2021, č. j. (54,39) 10 K 19/2002-P21, o zamítnutí návrhu úpadce IM na ukončení účasti M. L. v konkursním řízení ohledně oné pohledávky. K zamítnutí došlo jen proto, že zákon o konkursu a vyrovnání vydání takového rozhodnutí neumožňuje; srov. (opět) R 59/2009; účastenství konkursní věřitelky dosud nezaniklo, avšak pro účely konkursního řízení jde o spornou pohledávku, ke které se v takto uspokojeném rozsahu nebude přihlížet v rozvrhovém usnesení.

13. Ústavní soud sice odmítl ústavní stížnost společnosti B proti usnesení odvolacího soudu ze dne 31. března 2021 (usnesením ze dne 2. listopadu 2021, sp. zn. III. ÚS 1411/21), je však nutno respektovat obecně závazný právní názor obsažený (ve skutkově obdobné věci) v nálezu Ústavního soudu ze dne 25. října 2021, sp. zn. II. ÚS 1413/21. Tam Ústavní soud vyložil, že shledají-li obecné soudy, že pohledávka věřitele již z perspektivy hmotného práva bezpochyby zanikla splněním mimo konkursní řízení, musejí tuto skutečnost promítnout i do procesní roviny při posuzování účastenství takového konkursního věřitele. Přiznáním procesních práv účastníka v postavení konkursního věřitele tomu, kdo již věřitelem v rovině hmotného práva není, neboť jeho pohledávka zanikla splněním mimo konkursní řízení, vytváří obecné soudy bez rozumného důvodu neústavní překážky k efektivní ochraně vlastnického práva věřitelů, kteří mají zjištěné přihlášené pohledávky.

14. V posuzované věci je podstatné, že návrh M. L. na vydání rozhodnutí o procesním nástupnictví podle § 107a o. s. ř., byť datován 13. října 2020, došel soudu až 25. května 2021, tedy poté, co k 25. listopadu 2020 nastaly účinky splnění dluhu úpadce IM (a pohledávka M. L. tudíž zanikla).

Usnesením ze dne 12. března 2021 [č. j. (54, 39) 10 K 18/2002-185], proti kterému podala M. L. odvolání, povolil konkursní soud částečný rozvrh, jímž se ale zjištěná pohledávka M. L. (druhé třídy) neuspokojuje (neboť zanikla mimo konkursní řízení).

15. Ke skutkovým okolnostem samotné singulární sukcese je třeba vzít v úvahu, že M. L. se ohledně oné pohledávky stala konkursní věřitelkou na základě smlouvy o postoupení pohledávek uzavřené v průběhu konkursního řízení v roce 2013. Se společností P uzavřela postupní smlouvu až v roce 2020, aniž by z postupní smlouvy byl patrný „komerční“ motiv postoupení (části) pohledávky (sice má jít o postoupení za úplatu, výše úplaty však ze smlouvy zřejmá není).

16. Účelem konkursního řízení je uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku (§ 1 odst. 1 ZKV), a jeho cílem je dosáhnout poměrného uspokojení věřitelů z majetku tvořícího konkursní podstatu, a to co možná nejvyššího uspokojení věřitelů v co nejkratším možném čase, při vyloučení nespravedlivého poškození kteréhokoli účastníka řízení (§ 2 odst. 1 a 3 ZKV). Podle odvolacího soudu právě z tohoto hlediska vzniklo reálné nebezpečí nepříznivých důsledků procesního uznání tvrzeného postoupení části pohledávky konkursní věřitelky třetí osobě pro účastníky konkursního řízení, které zakládají důvod pro zamítnutí návrhu podle ustanovení § 107a o. s. ř., prostřednictvím ustanovení § 2 o. s. ř.

17. S přihlédnutím k dikci § 7 ZKV pak odvolací soud uvádí, že účastenství v konkursním řízení založené na „konceptu věřitelství“ zahrnuje mnoho dalších práv, jimiž lze výrazně zasahovat do celého procesu uspořádání majetkových poměrů úpadce.

18. Zanikla-li pohledávka M. L. (včetně té části, která byla předmětem postoupení) nemohou mít M. L. a společnost P žádný legitimní zájem na uspořádání „jejích“ majetkových poměrů.

II. Dovolání a vyjádření k němu

19. Proti usnesení odvolacího soudu podala M. L. dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238 odst. 1 písm. a/, ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. ve znění účinném do 31. prosince 2007, pro věc rozhodném, dodávajíc, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 3 o. s. ř.), namítajíc, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. v rozhodném znění), a požadujíc, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

20. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spatřuje dovolatelka v řešení následujících otázek:

[1] Brání absence platného souhlasu dlužníka s tím, aby věřiteli plnila třetí osoba, účinkům uspokojení takového věřitele složením příslušného plnění do soudní úschovy?

[2] Může případné uspokojení pohledávky třetí osobou zpětně zapříčinit neplatnost postoupení pohledávky, které nastalo před datem jejího uspokojení třetí osobou?

21. V mezích uplatněného dovolacího důvodu argumentuje dovolatelka následovně:

22. Dovolatelka především poukazuje na ustanovení § 1936 odst. 1 o. z. Platí dále, že není-li věřitel zákonem nebo soudním rozhodnutím omezen v nakládání se svým majetkem, může s ním disponovat podle svého uvážení. Může tak učinit bez ohledu na to, zda mu třetí osoba později v rozporu se skutečným stavem plnila na pohledávku, která již nebyla v jeho vlastnictví. Takové plnění

nezpůsobuje neplatnost postoupení ani vyvlastnění majetku nabyvatele pohledávky.

23. Závěr odvolacího soudu, že pohledávka č. 21 ve výši 35.946 Kč (kterou v rozsahu částky 17.973 Kč postoupila společnosti P) zanikla k 25. listopadu 2020 tím, že ji za dlužníka (úpadce IM) splnila (složením do soudní úschovy) společnost HSK Invest, a s. (dále jen „společnost H“), je chybný, jelikož nebyl dán platný souhlas dlužníka (úpadce IM) s takovým plněním.

24. Úpadce IM již 27. června 2019 sdělil konkursnímu soudu skutečnosti, pro které je nutno mít jmenování K. F. (dále jen „K. F.“) předsedkyní jeho správní rady za neplatné (nicotné) [jelikož J. Z. ji nemohl platně jmenovat do funkce], což následně potvrdil Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 28. července 2021, sp. zn. 7 Cmo 175/2020.

25. Princip materiální publicity zápisů v obchodním rejstříku neplatí pro posouzení otázky, kdo je v občanském soudním řízení oprávněn jednat za právnickou osobu; srov. např. „rozhodnutí“ Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1073/2020 (správně jde o usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. května 2020). Soudy tedy po celou dobu jednaly s osobou (K. F.), která v konkursním řízení za úpadce nebyla oprávněna jednat (čímž zatížily vadou řízení celé konkursní řízení).

26. Hmotněprávní dopad neplatnosti (nicotnosti) jmenování K. F. se promítá v tom, že společnost H pro absenci souhlasu úpadce IM neplnila za úpadce IM jeho dluh vůči dovolatelce složením předmětné částky do soudní úschovy.

27. V rozhodné době (od 17. července 2020, kdy K. F. udělila souhlas, do 25. listopadu 2020, kdy nabylo právní moci usnesení o přijetí plnění do úschovy) se vůči společnosti H neuplatní ani princip materiální publicity zápisů v obchodním rejstříku, jelikož dovolatelka jako věřitelka pohledávky nebyla v dobré víře ohledně onoho zápisu (proto také nabízené plnění nepřijala).

III. Přípustnost dovolání

28. Zákonem č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. ledna 2008 zrušen zákon o konkursu a vyrovnání (§ 433 bod 1. a § 434), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona použijí dosavadní právní předpisy. Pro danou věc je tedy nadále rozhodný zákon o konkursu a vyrovnání ve znění účinném do 31. prosince 2007 a občanský soudní řád ve znění účinném do 31. prosince 2007. Srov. shodně i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 3409/2008, uveřejněné pod číslem 16/2009 Sb. rozh. obč.

29. Dovolání v dané věci je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.

IV. Důvodnost dovolání

30. Nejvyšší soud se – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

31. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

32. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná následující ustanovení zákona č. [328/1991](#) Sb., o

konkursu a vyrovnání, občanského soudního řádu, zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, a zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“):

§ 7 (ZKV)

Účastníci konkursu

Účastníky konkursu jsou věřitelé, kteří uplatňují nároky (dále jen „konkursní věřitelé“) a dlužník.

§ 66a (ZKV)

(1) Pro konkurs a vyrovnání se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak.

(...)

§ 107a (o. s. ř.)

(1) Má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka; to neplatí v případech uvedených v § 107.

(2) Soud návrhu usnesením vyhová, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v odstavci 1, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce; souhlas žalovaného nebo toho, kdo má vstoupit na jeho místo, se nevyžaduje. Právní účinky spojené s podáním žaloby zůstávají zachovány.

(...)

§ 3028 (o. z.)

(...)

(3) Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.

§ 534 (obč. zák.)

Kdo se s dlužníkem dohodne, že splní jeho závazek vůči jeho věřiteli, má vůči dlužníkovi povinnost poskytovat plnění jeho věřiteli. Věřiteli z toho však přímé právo nevznikne.

§ 332 (obch. zák.)

(1) Jestliže plnění závazku není vázáno na osobní vlastnosti dlužníka, je věřitel povinen přijmout plnění jeho závazku nabídnuté třetí osobou, jestliže s tím dlužník souhlasí. Souhlas dlužníka není zapotřebí, jestliže třetí osoba za závazek ručí nebo jeho splnění jiným způsobem zajišťuje a dlužník svůj závazek porušil.

(...)

33. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platilo ustanovení § 66a odst. 1 ZKV k 31. prosinci 2007 a ustanovení § 534 obč. zák. a § 332 odst. 1 obch. zák. v době do 31. prosince 2013. Ustanovení § 3028 odst. 3 o. z. platí v citované podobě beze změny od 1. ledna 2014.

34. Ve shora ustaveném právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

35. To, že i pro konkursní řízení platí přiměřeně (§ 66a odst. 1 ZKV) ustanovení § 107a o. s. ř., jakož i způsob, jakým se označené ustanovení přiměřeně aplikuje v jednotlivých fázích konkursního řízení, Nejvyšší soud ozřejmil v R 37/2004, na něž potud v podrobnostech odkazuje.

36. Dále Nejvyšší soud připomíná, že zjištěná pohledávka přihlášeného konkursního věřitele může zaniknout v průběhu konkursu v souladu se zákonem i jinak než tím, že bude uspokojena z majetku náležejícího do konkursní podstaty úpadce (může zaniknout např. tím, že ji splní úpadcův spoludlužník nebo ručitel); srov. shodně již usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 579/2003, uveřejněné pod číslem 21/2007 Sb. rozh. obč.

37. Závěr Nejvyššího soudu, že účast konkursního věřitele, jehož zjištěná pohledávka zanikla v průběhu konkursu vedeného podle zákona o konkursu a vyrovnání v souladu se zákonem jinak než uspokojením z majetku náležejícího do konkursní podstaty úpadce, v konkursním řízení nelze ukončit (jestliže poté sám nevezme zpět přihlášku pohledávky) usnesením vydaným podle § 94 o. s. ř. (plynoucím z R 59/2009, jakož i z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 3339/2007, uveřejněného pod číslem 40/2010 Sb. rozh. obč.), však v žádném případě nemá být vykládán tak, že takový věřitel dále může vykonávat v konkursním řízení stejná práva jako konkursní věřitelé, jejichž pohledávka dosud nezanikla (nebyla uspokojena). Podle § 7 ZKV jsou účastníky konkursu (v té jeho fázi, která začíná prohlášením konkursu na majetek úpadce) věřitelé, „kteří uplatňují nároky“ (srov. dále bod XVIII., str. 183-185 (359-361) stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. června 1998, Cpjn 19/98, uveřejněného pod číslem 52/1998 Sb. rozh. obč.). Představa konkursního věřitele, jehož „nárok“ zanikl uspokojením (konkursního věřitele „bez nároku“), jako setrvalého účastníka konkursní řízení je nesmyslná (a nemá být podporována rozhodovací praxí konkursních soudů).

38. Jestliže takový věřitel (jehož účast v konkursním řízení nebylo možné ukončit rozhodnutím, které by závazně věcně řešilo právě a jen otázku jeho další účasti v řízení) i nadále uplatňuje v konkursu svá domnělá práva (své domnělé nároky), je na soudu, aby v rozhodnutích, jež se těchto „nároků“ týkají, nebo v nichž se zabývá námitkami anebo podanými opravnými prostředky takového (domnělého) věřitele, věcně odůvodnil, proč dotčená osoba (již) není účastníkem konkursního řízení (konkursním věřitelem ve smyslu § 7 ZKV). Zabývá-li se soud námitkami nebo opravnými prostředky

domnělého konkursního věřitele ve svých rozhodnutích opakovaně, může (při nezměněném skutkovém stavu věci) odůvodnění svých pozdějších rozhodnutí omezit na odkaz na věcnou argumentaci obsaženou v dřívějším pravomocném rozhodnutím, v němž se touto otázkou již zabýval.

39. Odvolací soud tedy obecně vzato nepochybil, jestliže poté, co dospěl k závěru, že pohledávka č. 21 (ve výši 35.946 Kč) zanikla před podáním návrhu podle § 107a o. s. ř. (před 25. květnem 2021) tím, že ji M. L. uhradila (za úpadce IM) dne 25. listopadu 2020 složením do soluční úschovy třetí osoba (společnost H), uzavřel, že nejsou splněny předpoklady pro vydání rozhodnutí o procesním nástupnictví podle § 107a o. s. ř.

40. Předpoklad, na němž tento úsudek odvolacího soudu spočívá (totiž, že k zániku dluhu splněním popsáním způsobem vsutku došlo), dovedl odvolací soud ze závěrů, jež na dané téma přijal (při zkoumání další účasti M. L. v řízení) již v usnesení ze dne 19. ledna 2021. Toto usnesení (odkazující na ustanovení § 522, § 534 a § 568 obč. zák. a na ustanovení § 3028 odst. 3 o. z.) nicméně nevypořádává ve skutkové ani právní rovině námitku M. L., že písemný souhlas úpadce (ze 17. července 2020) s tím, aby dluh u M. L. za něj uhradila společnost H, udělila osoba, která nebyla oprávněna za úpadce IM jednat (K. F.).

41. Nejvyšší soud dodává, že pohledávka č. 21 byla přihlášená do konkursního řízení jako pohledávka vzešlá ze smlouvy o poskytování veřejných telekomunikačních služeb ze dne 30. září 2005, takže pro účely posouzení, zda zanikla splněním, jsou (při absenci jiné dohody věřitele s úpadcem) i v době od 1. ledna 2014 rozhodné právní předpisy účinné do 31. prosince 2013 (srov. § 3028 odst. 3 o. z.). Odkaz dovolatelky na ustanovení § 1936 odst. 1 o. z. je proto právně bezcenný.

42. Pro účely posouzení námitky týkající se souhlasu s úhradou dluhu proto přichází v úvahu buď úprava obsažená v § 534 obč. zák. (z níž vychází usnesení odvolacího soudu ze dne 19. ledna 2021) nebo úprava obsažená v § 332 odst. 1 obch. zák. (pro případ, že šlo o obchodní závazkový vztah). V obou případech platí, že bez prokázané dohody třetí osoby s dlužníkem (§ 534 obč. zák.), nebo bez prokázaného souhlasu dlužníka s tím, aby za něj plnila třetí osoba, není věřitel povinen přijmout plnění dluhu nabízené mu za dlužníka třetí osobou. Složením částky odpovídající dluhu za dlužníka ve prospěch věřitele do soluční úschovy u soudu, pak bez takové „dohody“ s dlužníkem nebo bez souhlasu dlužníka nepřivodí zánik dluhu splněním.

43. K tomu Nejvyšší soud dodává, že souhlas dlužníka (úpadce) s tím, aby pohledávku přihlášenou do konkursního řízení za něj uhradila konkursnímu věřiteli třetí osoba (§ 332 odst. 1 obch. zák.), jakož i dohoda třetí osoby s dlužníkem (uzavřená ve smyslu § 534 obč. zák.) o tom, že za dlužníka uhradí konkursnímu věřiteli pohledávku přihlášenou do konkursního řízení, není nakládáním s majetkem náležejícím do konkursní podstaty (§ 14 odst. 1 písm. a/ ZKV) a osobou oprávněnou takový souhlas udělit nebo takovou dohodu uzavřít je i po prohlášení konkursu dlužník (úpadce), nikoli správce jeho konkursní podstaty.

44. Napadené rozhodnutí tyto otázky neřeší (stejně jako se jimi ve vazbě na osobu K. F. nezabývá usnesení odvolacího soudu ze dne 19. ledna 2021) a potud je proto neúplné a tím i nesprávné.

45. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

46. V situaci, kdy napadené usnesení neobstálo již při odpovědi na první z dovolatelkou položených otázek, pokládal Nejvyšší soud za nadbytečné odpovídat na druhou otázku.

47. Námitkou dovolatelky, že v rozhodné době (od 17. července 2020, kdy K. F. udělila souhlas, do 25. listopadu 2020, kdy nabylo právní moci usnesení o přijetí plnění do úschovy) se vůči společnosti

H neuplatní ani princip materiální publicity zápisů v obchodním rejstříku, se Nejvyšší soud nezabýval, když úvahy na dané téma shledává nadbytečnými ve světle faktu, že K. F. v rámci zápisu úpadce IM v obchodním rejstříku nikdy nebyla zapsána jako osoba oprávněná za úpadce IM jednat.

48. S přihlédnutím k tomu, že odvolací soud založil své (měnící) rozhodnutí též na aplikaci ustanovení § 2 o. s. ř., bude jeho úkolem vyjádřit se v další fázi řízení i k tomu, zda námitky odvolatele J. Z., opírající se v návaznosti na označené ustanovení o závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2011, sp. zn. 29 Cdo 3013/2010, uveřejněného pod číslem 46/2012 Sb. rozh. obč., se mohou prosadit (jako důvod změny usnesení konkursního soudu ze dne 3. června 2021) po zohlednění závěrů Nejvyššího soudu formulovaných výše (tedy i bez případné vazby na předchozí zánik postupované pohledávky č. 21).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)